

Vznik a rozvoj tramských osad v údolí Zlatého kaňonu řeky Sázavy

Tereza Patzenhauerová

Bakalářská práce 2021

Posudek vedoucího práce

Předmětem práce Terezy Patzenhauerové jsou dějiny tramského hnutí v Čechách od samého počátku až po současnost. Tuto obecnou rovinu práce doplňuje autorka detailním popisem historie tramského hnutí v údolí řeky Sázavy a zde se soustředí na osadu Rychlá řeka, k níž má osobní vztah.

V úvodu autorka podává zasvěcený a především kritický přehled dosavadní odborné i populárně naučné literatury k historii tramského hnutí. Neopomněla přitom ani specializované internetové zdroje a televizní dokumentární tvorbu. Dále představila časopisecké prameny, s nimiž pracovala, jakož i písemné prameny vytvořené samotnými trampy (osadní kroniky a tzv. „cancáky“, tj. specifické osobní deníky) a prameny obrazové. Zvláštní pozornost věnovala metodě orální historie,

Následně uvádí a vysvětluje základní pojmy, s nimiž bude pracovat: tramp a tramping, paďour, mastňák, osada, camp a další. V kapitole „Stručné dějiny trampingu“ (s. 25n) se autorka snaží pojmenovat a pochopit kořeny a počátky tramského hnutí v širokém kontextu vývoje industriální společnosti. Je otázkou k diskusi, zda je možné hledat nejhlubší kořeny tramského hnutí již v modernizačních procesech 2. poloviny 19. století. Nepochybně správné je však hledání souvislostí ve vývoji po roce 1900 – formování Setonova woodcraftu, Baden – Powellova skautingu i v původem již v 19. století založeného Křesťanského sdružení mladých mužů (YMCA). Škoda, že nevěnovala více pozornosti klíčovému procesu vlastního zrodu tramského hnutí těsně po vzniku samostatného Československa. V tomto případě pouze připomíná jen hojně tradovanou souvislost trampingu a skautingu a vliv amerických filmů a dobrodružné literatury na téma „Divokého západu“ (s. 31). O hlubší analýzu souvislostí vzniku trampingu a politického a společenského vývoje počínaje říjnem 1918 se však již nepokusila. Velmi stručně pojednala autorka následně vývoj tramského hnutí počínaje obdobím nacistické okupace až po současnost.

Nevyvážeností a nedůsledností je bohužel poznamenána i kapitola 3. „Zlatá řeka“ (s. 38). Podkapitoly 3.1. – 3.2. obsahují řadu pozoruhodných a důležitých údajů, bohužel značně neuspořádaných, autorka se často opakuje. Kromě toho je tato část výrazně tendenční, autorka se neubráníla emotivnímu, romanizujícímu přístupu ke studované problematice.

Nejkvalitnější částí práce je naopak věcná kapitola 3.3. „Tramenské osady ve Zlatém kaňonu“ (s. 50n). Autorka vychází z výpovědí pamětníků a četných písemných a obrazových pramenů, většinou z osobních archivů. Přehledná, encyklopedická popisná část (formálně i obsahově inspirovaná dílem M. Maršálka?) je doplněna množstvím obrazových příloh, resp. ikonografických a fotografických pramenů, výpověďmi pamětníků, citacemi z osadních kronik. Velmi cenná je mapa na s. 72.

V souvislosti s velmi kvalitním přehledem „Tramenských osad ve Zlatém kaňonu“ je však určitým zklamáním kapitola 4. „Příběh Rychlé řeky“ (s. 73), ústřední téma bakalářské práce, které formou, ani obsahem předchází stručné příběhy ostatních tramenských osad v dolním Posázaví nepřekračuje.

K nejslabším částem práce patří 5. kapitola „Závěr“ (s. 88n), kde autorka nepřekročila úroveň velmi obecných až banálních a mnohokrát již publikovaných konstatování. „... existují určité vývojové trendy, které udávaly směr tramenského hnutí. Jednotlivé paralely a rozdíly mezi těmito etapami nám pomáhají lépe pochopit, jak tramping vnímaly a co od něj očekávaly různé generace příslušníků hnutí. Jinak řečeno – v různých dobách a pro různé skupiny lidí znamenal tramping různé, někdy i zcela protikladné věci. V rozporuplnosti a konfliktech tohoto fenoménu můžeme sledovat proměny doby“ (s. 90) Tyto věty nelze přijmout jako závěr. Naopak jedná se o formulaci jednotlivých otázek a problémů, na které měla bakalářská práce hledat odpověď.

Jednoznačným kladem práce je rovina heuristická a autorčin přehled odborné i populárně naučné produkce na téma tramenského hnutí. Je obdivuhodné kolik úsilí a množství kvalitní práce autorka v nelehké době epidemie při práci na svém tématu odvedla.

Bakalářskou práci Terezy Patzenhauerové doporučuji k obhajobě s hodnocením 2.

V Praze 8.8. 2021

prof. PhDr. Václav Matoušek, CSc.